

Krystyna Niklewiczówna

Data urodzenia: 18 sierpnia 1910

Miejsce urodzenia: Warszawa

Data śmierci: 12 listopada 1999

Miejsce śmierci: Warszawa

Rodzice: Maria z Lutosławskich, Mieczysław Niklewicz

Profesja: bibliotekarka, tłumaczka, autorka i współautorka podręczników do nauki języka hiszpańskiego, historyczka literatury

Słowa kluczowe: historia literatury, literatura hiszpańska, nauka języka hiszpańskiego, stare druki, Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego

Biogram¹

Krystyna Niklewiczówna zaistniała w nauce i literaturze poprzez niezwykłą aktywność w wielu dziedzinach: poprzez tworzenie Oddziału Starych Druków w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego (dziś Gabinet Starych Druków), poprzez metodykę nauczania języka hiszpańskiego, odkrywanie związków literatury staropolskiej z literaturą hiszpańską i francuską, a także, jako tłumaczka, poprzez popularyzację wśród polskich czytelników twórczości hiszpańskich autorów.

Urodziła się 18 sierpnia 1910 r. w Warszawie. Pochodziła z inteligenckiej rodziny o tradycjach patriotycznych. Jej rodzicami byli Maria z Lutosławskich i Mieczysław Niklewicz. Rodziny Lutosławskich z Drozdowa i Niklewiczów należały do krajowej elity ruchu narodowego i przyjaźniły się z jego przywódcami. Roman Dmowski był świadkiem na ślubie Niklewiczów i ojcem chrzestnym Krystyny Niklewiczówny. Ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Warszawskim (UW). Znała siedem języków: biegle hiszpański i francuski oraz niemiecki, angielski, włoski, łaciński i rosyjski. Po studiach, od 1936 r. do 1977 r. (z przerwą na czas okupacji wojennej, wówczas angażowała się w tajne nauczanie) była lektorką języka hiszpańskiego na UW. Jest autorką pierwszego podręcznika do nauki języka hiszpańskiego dla początkujących wydanego z płytami (1971), co było znacznym postępem i przełomem w metodyce nauczania języków obcych. Praca z płytą pozwalała na wielokrotne ćwiczenia

¹ Publikacja dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, nr projektu NPRH/F/SP/0086/2024/13, kwota dofinansowania 1 119 240, 00 zł., całkowita wartość projektu 1 119 240, 00 zł.

wymowy, akcentu, intonacji i w konsekwencji opanowanie języka bez pomocy nauczyciela. Była także współautorką opracowań metodycznych do nauki hiszpańskiego.

W latach 1946-1980 pracowała w Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego. Kiedy podejmowała tę pracę nie miała kierunkowego wykształcenia, ale ukończyła specjalny kurs prowadzony przez Bibliotekę Jagiellońską i zdała biblioteczny egzamin państwowy I kategorii. W BUW stworzyła od podstaw Oddział Starych Druków (nie było takiego działu przed II wojną światową) i nim kierowała. Pracowała nad wydzieleniem starych druków z ogólnego księgozbioru, opracowywała przekazane bibliotece cenne kolekcje, do tej pory nie skatalogowane, wprowadzała ujednolicone zasady ewidencjonowania i inwentarzowania. Zainicjowała zakupy antykwaryczne, dzięki którym wzbogacała biblioteczne zasoby. W 1959 roku kierowany przez nią dział rozpoczął badania proveniencyjne. W tym czasie prowadziła także zajęcia dydaktyczne (wykłady, szkolenia, praktyki) dla studentów i bibliotekarzy z Warszawy i kraju. W bibliotece UW uzyskała stopień starszego kustosa dyplomowanego.

Do jej dorobku naukowego należą artykuły, w których analizowała związki między literaturą staropolską a literaturą hiszpańską i francuską, tłumaczenia literatury hiszpańskiej na język polski (były to głównie dzieła o tematyce religijnej) oraz opracowane przez nią biogramy i hasła opublikowane w encyklopediach i słownikach (m. in. ok. 50 not biograficznych w „Małym słowniku pisarzy świata”). Jest także autorką prac tematycznie związanych z bibliotekarstwem / bibliotekoznawstwem, publikowanych w „Przeglądzie Bibliotecznym” oraz szkiców rodzinno-wspomnieniowych (m.in. o babce, hiszpańskiej pisarce, poetce i dziennikarce Zofii Casanowej Lutosławskiej, kompozytorze Witoldzie Lutosławskim). Była członkinią Klubu Przyjaciół Kultury Iberyjskiej, Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Związku Nauczycielstwa Polskiego i NSZZ „Solidarność”.

Krystyna Niklewiczówna pozostawiła trwałe ślady w polskiej literaturze i kulturze. Zmarła 12 listopada 1999 r. w Warszawie.

Bibliografia

Ciesielska-Borkowska S., *Primeros elementos de español*, Kraków, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1952.

De Las Casas B., *Krótką relacją o wyniszczeniu Indian*, Warszawa, W drodze, 1956 i Poznań 1988.

Kowalewski S., *Język hiszpański dla lektoratów*, Warszawa-Łódź, Państwowe Wydawnictwo naukowe, 1958.

Lutosławscy w kulturze polskiej, red. B. Klukowski, Drozdowo, Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Przyrody, 1998.

Mieczkowska H., *BUW od podszewki*, część 24, Gabinet Starych Druków, czyli octo puellae labore zajętych i starte druki,

<https://buwlog.uw.edu.pl/gabinet-starych-drukow-czyli-octo-puellae-labore-zajetych-i-starte-druki/> [dostęp: 27.05.2025].

Mieczkowska H., *Krystyna Niklewiczówna – organizator Oddziału Starych Druków w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie*, [w:] *Kustosze zbiorów specjalnych*, red. M. Kocięcka, H. Zasadowa, Warszawa, Wydawnictwo SBP, 2004, s. 37-47.

Mieczkowska H., *Labore et constantia. Jak powstawał katalog druków XV –XVI wieku ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*, „Roczniki Biblioteczne” 2020, nr 64, s. 247-267.

Niklewiczowa M., *Pan Roman. Wspomnienia o Romanie Dmowskim*, Warszawa-Pułtusk, Wyższa Szkoła Humanistyczna, 2001.

Niklewiczówna K., *Do genezy „Nadobnej Paskwaliny”*: nieznaną siedemnastowieczny przekład nowel włoskich i hiszpańskich, „Pamiętnik Literacki” 1950, nr 39, s. 192-205.

Niklewiczówna K., *¿Habla usted español? Nauka języka hiszpańskiego z płyt. Kurs dla początkujących*, Warszawa, Wiedza Powszechna, 1971.

Niklewiczówna K., *Moje wspomnienia o Romanie Dmowskim*, „Ziemia Łomżyńska” 1993, nr 5, s. 37-42.

Niklewiczówna K., *Oddział Starych Druków Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie 1949-1977*, „Z Badań nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi” 1985, z. 8, s. 5-60.

Niklewiczówna K., Popławska H., *A traves del mundo hispanico: España*, Warszawa, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1966.

Polski słownik biograficzny, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1978, t. XXIII, s. 115-116.

Polski słownik biograficzny, t. XL, Warszawa-Kraków 2000-2001, s. 101-102.

Roman Dmowski w Drozdowie, tekst i oprac. A. Schramm, Drozdowo, Muzeum Przyrody, 2000.

Szymański T., *Panie Lutosławskie*, Drozdowo, Muzeum Pryrody, 2021.

Truskolaska E., *Krystyna Niklewiczówna (1910-1999)*, „Przegląd Biblioteczny” 1999, z. 4, s. 337-339.

Wojski Z., *Od Łupi do Parany i Amazonki (I część: dzieciństwo, lata szkolne, Uniwersytet Warszawski, Kuba)*, „Rocznik Skierniewicki”, t. 2, Warszawa 2022, s. 297-321.

Wroniszewscy D i A., *Koniec świata Lutosławskich*, Drozdowo, Jedwabne: Fundacja Sztuki i Dialogu, Muzeum Przyrody, 2019.